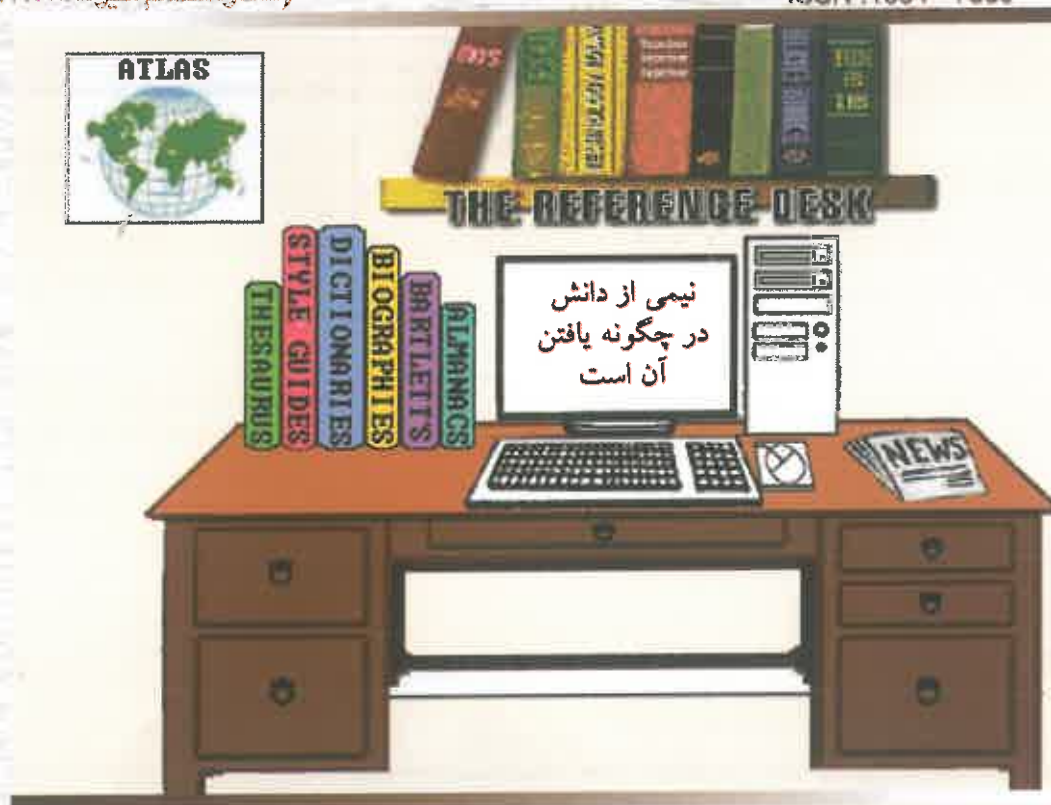

نشریه‌های اطلاع‌رسانی و مهارت‌های اطلاع‌یابی

نشریه ای برای توسعه مهارت‌های سواد اطلاعاتی

(شماره هفدهم، زمستان ۱۳۸۷)

ISSN : 1684 - 7980

آنچه در این شماره می‌خوانند :

- ۱ ابزارهایی برای دسترسی سریع و آسان به دانش بشری ص ۱
- ۲ کاربرد منابع مرجع در بهبود فرایند پژوهش..... ص ۲
- ۵ ناچه حد با منابع مرجع آشنا هستید؟..... ص ۵
- ۹ دروازه‌های اطلاعاتی کتابهای مرجع چه هستند؟ ص ۹
- ۱۱ با برخی از راهنماها و فهرستهای منابع مرجع چایی آشنا شوید..... ص ۱۱
- ۱۳ میز مرجع الکترونیکی؛ شکل‌دیگری از تعامل مراجعه‌کننده با کتابدار مرجع..... ص ۱۳
- ۱۴ معیارهای ارزیابی منابع مرجع در اینترنت ص ۱۴
- ۱۵ آشنایی با یکی از منابع مرجع انگلیسی جدید پیرامون کشورمان..... ص ۱۵

ابزارهایی برای دسترسی سریع و آسان به دانش بشری

منابع مرجع:

وجود منابع مرجع در هر جامعه بیانگر میزان تلاش آن جامعه در گردآوری و سازماندهی دانش بشری است. به بیان دیگر، تعداد و تنوع منابع مرجع در یک کشور می‌تواند شاخص میزان تولید علم و یا دسترسی به علم باشد. خوشبختانه در دو دهه اخیر بر تعداد و تنوع منابع مرجع فارسی و غیر فارسی افزوده شده است و کتابخانه‌ها تلاش دارند تا مهمترین آنها را خریداری و در دسترس مراجعان خود قرار دهند.

در عین حال، همانگونه که مقاله‌های این شماره از نشریه بر آن تأکید دارند، بدون دسترسی به منابع مرجع و بدون داشتن شناخت درباره آنها و استفاده مؤثر از آنها، نمی‌توان اطمینان داشت که فعالیتهای آموزشی و پژوهشی در محیطی همچون دانشگاه از عمق، کیفیت و روزآمدی برخوردار باشد. از این رو، هر عضو هیأت علمی باید با منابع مرجع تخصصی رشته خود آشنا باشد و مهارت استفاده بهینه از آنها را کسب کند. همچنین، آنها وظیفه دارند تا دانشجویان خود را نسبت به استفاده از این منابع تشویق و هدایت کنند و بدین طریق آنها را برای دسترسی بهتر و سریعتر به اطلاعات یاری دهند.

در همین راستا، کتابداران تلاش دارند تا، افزون بر خریداری و در دسترس گذاردن انواع منابع مرجع در کتابخانه‌ها، چگونگی استفاده از آنها را به جامعه دانشگاهی آموزش دهند. تهیه انواع بروشورهای آموزشی از منابع مرجع، برگزاری کارگاه‌های آموزش و نیز تهیه برخی مقاله‌های راهنما از جمله اقدامات کتابداران در این زمینه است. امید است اعضای هیأت علمی با کسب شناخت بیشتر درباره این نوع از منابع دانش پر سواد اطلاعاتی خود بیفزایند و رفتار اطلاع‌یابی خود و دانشجویانشان را بهبود بخشند.

نشریه دوماهنامه
کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه فردوسی

مسؤول:

دکتر مه‌ری پریرخ

سردبیر:

دکتر رحمت الله فتاحی

مدیر داخلی:

سهراب درویش

صفحه آرایی:

مرکز خدمات رایانه فرهنگ همیار

مجموعی

پست الکترونیک:

sdarvish@wali.um.ac.ir

متن الکترونیکی این نشریه در سایت

کتابخانه مرکزی قابل دسترسی است

<http://c-library.um.ac.ir>

۶-۰۸۷۸۹۲۶۳-۹۰۸۷۹۶۷۹۸

اطلاع یابی

نآزه هآ اطلاع رسانی و مهارت هآ اطلاع یابی

همکاران این شماره:

دکتر رحمت الله فتاحی - نویسه دری فر

زهره عباسی - فاطمه هراتیان

معصومه صالح‌خفر - لادن قرظی

محمود صدیقی

کاربرد منابع مرجع در پژوهش‌های اینترنتی

♦ رحمت‌الله فتاحی، دانشیار گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی

یکی از انواع منابعی که لازم است پژوهشگران برای انجام بهتر، سریعتر و دقیق‌تر فرایند پژوهش به آن توجه داشته باشند، منابع مرجع است. منابع مرجع که خود به چند دسته تقسیم می‌شوند (مانند دایره‌المعارف‌ها، دستنامه‌ها و دستورنامه‌ها، مقاله‌نامه‌ها، پایگاه‌های مقاله‌های الکترونیکی، فهرست کتابخانه، کتابشناسیها) می‌توانند در هر یک از مراحل یک فعالیت پژوهشی، یعنی از نقطه آغاز (تعیین موضوع پژوهش) تا نقطه انجام (نگارش و تنظیم گزارش پژوهش و انتشار آن) مورد استفاده پژوهشگر قرار گیرند. در این قسمت هر یک از مراحل انجام پژوهش و منابعی که می‌توان مورد استفاده قرار داد به اختصار شرح داده می‌شود:

مرحله اول: فکر یک طرح پژوهشی

شناسایی یک موضوع مناسب و ارزشمند برای انجام طرح پژوهشی یا پایان‌نامه همواره از دغدغه‌های اصلی کار است. برای یافتن موضوع‌های مناسب پژوهشی، می‌توان به مقاله‌نامه‌های چاپی و یا پایگاه‌های الکترونیکی مراجعه و با کمک کلیدواژه‌های "اولویتهای پژوهشی" (Research Priorities) و یا "موضوعهای پژوهشی" (Research Topics) آن را جستجو کرد.

رضایی شریف آبادی، تأثیر اینترنت بر فرایند پژوهش اینترنت، جنبه‌های نظری و کاربردی آن/ابراهیم افشار زنجانی و دیگران. تهران. نشر کتابدار، ۱۳۷۸. صفحه ۴۵ تا ۶۱

هر پژوهش اعم از طرح پژوهشی یا پایان‌نامه، فرایند مشخصی را باید طی کند تا به نتیجه مطلوب برسد. کتابها و مقاله‌های بسیاری درباره مراحل این فرایند یا "مدل پژوهش" نوشته شده است تا به پژوهشگر در برنامه‌ریزی و پیشرفت کار کمک کند. برخی منابع نیز فرایند پژوهش را به صورت نمودار گردش کار ترسیم کرده‌اند که می‌تواند برای پژوهشگران، به ویژه دانشجویان سودمند باشد. پیش از پرداختن به بحث کاربرد منابع مرجع در بهبود فرایند پژوهش، لازم است یکی از الگوهای این فرایند را به صورت مدل زیر ارائه کرد. الگوی پیشنهادی بری (نقل شده رضایی شریف آبادی، ۱۳۷۸، صفحه ۴۷) ^۲ به صورت روشن، فرایند پژوهش را به تصویر در آورده است.

شکل (۱) - مدل ساده‌ای از فرایند پژوهش، نمونه‌ای از یک پژوهش میدانی

مرحله چهارم: تدوین پرسشهای پژوهشی و تعیین

روش پژوهش:

با مراجعه به فهرست کتابخانه‌ها و یا برخی کتابشناسی‌هایی که فهرست کتابهای روش تحقیق را در موضوعهای مختلف ارائه می‌دهند و یا مراجعه به فهرستهای عمومی مثل کتابشناسی ملی ایران (روی دیسک فشرده) و یا فهرست کتابخانه‌ها می‌توان کتابهای روش تحقیق مورد نظر را بازیابی کرده و آنگاه با مطالعه آنها، اطلاعات لازم برای طراحی پرسشها و یا فرضیه‌های پژوهش، تعریف عملیاتی اصطلاحها و انتخاب روش پژوهش مناسب را به دست آورد. همچنین، برای اطمینان از درستی روش انتخاب شده و نیز روایی و پایایی ابزار گردآوری داده‌ها می‌توان به مقاله‌نامه‌ها، گمپایه‌نامه‌ها و فهرست پایان‌نامه‌ها (به صورت چاپی و الکترونیکی) مراجعه و پژوهشهای مشابه را به منظور پی بردن به روش تحقیق آنها و ابزار مورد استفاده شناسایی کرد.

مرحله پنجم: گردآوری داده‌ها:

برای گردآوری برخی داده‌ها، به ویژه داده‌های آماری می‌توان به منابع مرجع مانند سالنامه‌های آماری (مثلا انتشارات مرکز آمار ایران، سازمان یونسکو و یا ملل متحد)، راهنماهای سازمانهای ملی و بین‌المللی، ترازنامه‌ها، سرشماریهای نفوس، مسکن، آموزش، کشاورزی، مشاغل و مانند آنها مراجعه کرد. در برخی موارد نیز می‌توان از کتابشناسیها و نمایه‌نامه‌ها برای گردآوری آمار و اطلاعات منابع منتشره در یک موضوع خاص استفاده کرد.

مرحله ششم: تجزیه و تحلیل داده‌ها:

در این مرحله، کمتر نیاز به استفاده از منابع مرجع وجود دارد، مگر اینکه برای کامل کردن اطلاعات کتابشناختی منابع استفاده شده در پژوهش که باز هم انواع منابع مرجع مانند کتابشناسیها، مقاله‌نامه و

مراجعه به "فهرست پایان‌نامه‌ها"، "چکیده پایان‌نامه‌ها"، و یا Dissertation Abstracts نیز مفید است زیرا بسیاری از پایان‌نامه‌ها در انتهای خود پیشنهادهایی برای پژوهشهای بیشتر را ارائه می‌دهند. مقاله‌نامه‌ها و نیز پایگاههای الکترونیکی از جمله منابع مرجع به شمار می‌آیند که در این مرحله از پژوهش کاربرد مفیدی دارند.

مرحله دوم: جستجوی متون:

در این مرحله نیز می‌توان به منابع مرجع یاد شده در مرحله اول، یعنی انواع مقاله‌نامه‌ها، نمایه‌نامه‌ها، پایگاههای الکترونیکی و نیز کتابشناسیها و فهرستها (به صورت چاپی یا الکترونیکی) مراجعه و در مورد موضوع پژوهشی به جستجوی انواع منابع (مقاله، کتاب، پایان‌نامه، گزارش و غیره) پرداخت. حتی، می‌توان مقاله‌هایی که سایر پژوهشهای یک حوزه را مرور کرده‌اند (مقاله‌های مروری Review articles) با ترکیب عبارت Literature Review یا Review Article و موضوع مورد نظر بازیابی کرد تا بهترین منابع برای مرور پیشینه پژوهش شناسایی شود.

مثلا کلیدواژه‌های "Urban planning" و "Literature review" سایت‌هایی را بازیابی می‌کند که مقاله‌هایی مروری در رابطه با برنامه‌ریزی شهری دارند. دایره‌المعارفهای تخصصی برای دسترسی به مقاله‌های نظری و کاربردی برای غنی‌تر کردن پیشینه نظری پژوهش و نیز خاص و محدود کردن موضوع مورد نظر بسیار سودمند است.

مرحله سوم: دسترسی به متون و مطالعه آنها:

در این مرحله، می‌توان از منابع مرجع مرحله دوم استفاده کرد و مکان دسترسی به منابع جستجو شده را (چه در مخزن کتابخانه و چه در مجله‌ها و یا بخش مرجع) را یادداشت و به آنها مراجعه کرد.

۴- آئین نگارش علمی / عباس حری. - تهران: دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه های عمومی کشور، ۱۳۷۹

۵- راهنمای نگارش برای نویسندگان مقالات و پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکتری / کیت ترابیان؛ ترجمه غلامحسین تسبیحی. - تبریز: دانشگاه تبریز، ۱۳۷۷.

برخی شیوه نامه های مهم انگلیسی نیز عبارتند از:

1) A Manual of Style: Containing Typographical and Other Rules for Authors,... -Chicago University press, 1996. (موجود در کتابخانه مرکزی)

2) A Manual for Writers of Term Papers: Theses and Dissertation / Kate L. Turabian.- Chicago: University press, 1973.

(موجود در کتابخانه دانشکده علوم تربیتی)

آگاهی از انواع منابعی که در مراحل مختلف انجام یک پژوهش مورد نیاز است، بخشی از وظیفه اعضای هیأت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی است. در این زمینه، کتابداران می توانند مورد مشورت قرار گیرند تا منابع سودمند و مرتبط را که به صورت چاپی در کتابخانه ها و یا به شکل الکترونیکی در اینترنت وجود دارد معرفی کنند.

نیز فهرست کتابخانه را شامل می شود می تواند مفید باشد.

مرحله هفتم: تدوین گزارش یافته ها و اصلاح متن نهایی با توجه به متون جدید

در این مرحله می توان به برخی دستنامه ها مانند راهنماهای نگارش گزارش پژوهش و یا راهنماهای تدوین پایان نامه یا مقاله پژوهش مراجعه کرد. در این نوع از منابع مرجع، جزئیات و چگونگی تدوین یک متن پژوهشی به تفصیل و قدم به قدم توضیح داده شده است.

مرحله هشتم: کنترل مآخذ:

برای اطمینان کامل و یا صحیح بودن اطلاعات کتابشناختی که از آنها در پیشبرد یک طرح پژوهشی، پایان نامه و یا مقاله علمی استفاده شده است می توان به منابع مرجعی مانند کتابشناسی و نمایه نامه ها (به صورت چاپی و یا الکترونیکی) و نیز فهرست کتابخانه مراجعه کرد. این امر برای اعتبار یک کار پژوهشی بسیار مهم است.

مرحله نهم: تهیه و تدوین کتابشناسی پایانی:

در این مرحله می توان از دستنامه ها و شیوه نامه ها یا راهنمای تدوین کتابشناسی پایانی طرح پژوهشی یا پایان نامه استفاده کرد. در این زمینه چندین شیوه نامه به زبان فارسی وجود دارد:

۱- شیوه نامه انتشارات دانشگاه فردوسی / مؤسسه چاپ و انتشارات. - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۷.

۲- شیوه نامه ویرایش / محمدرضا محمدی فرس. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۸۱. (موجود در کتابخانه مرکزی)

۳- شیوه ویرایش / مرتضی کاخی. - تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۸. (موجود در کتابخانه مرکزی و الهیات)

تا چه حد با منابع مرجع آشنا هستید؟

♦ نفیسه دری فر

♦ کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه فردوسی مشهد

پاسخگویی به سؤالاتی است که درباره واژه‌ها و اصطلاحات یک زبان بعمل می‌آید. امروزه، به دلیل گسترش سریع علوم و فنون، به طور تقریب در تمام زمینه‌ها واژه‌نامه‌های تخصصی (موضوعی) تهیه و تدوین می‌شود. این منابع فقط واژه‌های خاص و اصطلاحات تخصصی همان موضوع را دربردارد. به طور مثال:

A Dictionary of Chemistry / John Daintith. 3rd ed.- New York: Oxford University Press, 1996

(موجود در کتابخانه دانشکده مهندسی)

فرهنگ جامع مدیریت / شمس‌السادات زاهدی، مهدی الوانی و ابوالحسن فقیهی. - تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۹ (موجود در کتابخانه‌های دانشکده اقتصاد، علوم تربیتی، علوم ریاضی)

۲- دایره‌المعارفها:

اطلاعات فشرده‌ای در مورد موضوعهای مختلف دانش بشری ارائه و وضعیت دانش و علوم زمان خود را نشان می‌دهند. برای پی بردن به ابعاد یک موضوع، درک صحیح و گسترده یک مفهوم، آشنایی با چگونگی شکل‌گیری یک اختراع، پدیده تاریخی و یا هر پدیده‌ای دیگر، شناسایی منابع اصلی و پایه در

در دنیای امروز، جریان تولید اطلاعات آنچنان آهنگ سریعی دارد که جامعه صنعتی را به جامعه اطلاعاتی تبدیل کرده است. برای استفاده بهتر و دسترسی سریعتر به اطلاعات، ابزارهای کمکی به نام منابع مرجع بوجود آمده است تا انبوه اطلاعات پراکنده را به شکلی مطلوب سازماندهی و در دسترس نیازمندان به اطلاعات قرار دهد. منابع مرجع، اطلاعاتی در یک زمینه یا زمینه‌های مختلف در بردارند و این اطلاعات به گونه‌ای تنظیم و سازماندهی شده است که به سهولت و با صرف کمترین زمان، امکان دستیابی به آن فراهم می‌شود. منابع مرجع انواع مختلفی دارد که به طور مختصر هر یک از آنها معرفی می‌شود. آشنایی با این منابع برای انجام فعالیتهای پژوهشی، آموزشی و هدایت دانشجویان بسیار ضروری است.

الف) منابع مرجع ردیف اول یا منابع دانش:

منابعی که اطلاعات مورد نیاز را مستقیم در اختیار فرد قرار می‌دهد. انواع آن عبارتند از:

۱- واژه‌نامه‌ها و اصطلاحنامه‌ها:

سیاهه‌ای از لغتها و اصطلاحهای یک زبان را به همراه اطلاعاتی مانند ریشه لغت، معانی مختلف، مترادفها و... در بردارد. هدف عمده هر واژه‌نامه‌ای

راهنمای مراکز اسناد و کتابخانه‌های تخصصی، اختصاصی و دانشگاهی / شیرین تعاونی، ایراندخت عزیز. - ویرایش ۲. - تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۰ (موجود در کتابخانه‌های دانشکده علوم تربیتی، کشاورزی، مهندسی)

۵- دستنامه‌ها و دستورنامه‌ها:

اطلاعات جزئی در یک زمینه موضوعی خاص و همچنین چگونگی انجام یک کار یا فعالیت، کاربرد یک فرمول یا مفهوم و یا نظریه کاربردی را دربردارند. انتشار دستنامه‌ها برای گردآوری اطلاعات کاربردی به منظور سهولت بخشیدن به کارهای عملی و یا درک یک مفهوم خاص در یک رشته است. به طور مثال:

The Woodworkers Handbook/ Roger Horwood.- London: New Holland, 1999.

(موجود در کتابخانه مرکزی)

فرهنگ جامع علمی کاربردی ساخت فرآورده‌های صنعتی / بهزاد خسروپناه. - تهران: جهان نو، ۱۳۷۶.

(موجود در کتابخانه دانشکده مهندسی)

۶- سالنامه‌ها و سالنامه‌ها:

مجموعه‌ای از اطلاعات مختلف سیاسی، اقتصادی، علمی، اجتماعی و... مربوط به یک سال را در بر دارند. از آنجا که تحولات سریع در حوزه‌های مختلف را نمی‌توان به سرعت در دایره‌المعارفها (که زمان تدوین آنها طولانی است) منعکس کرد، سالنامه‌ها این کار را انجام می‌دهند. سالنامه‌ها بیشتر به ارائه اطلاعات آماری و خلاصه در مورد رویدادهای سال می‌پردازند. به طور مثال:

Statistical Yearbook / United Nations Educational, Scientific & Cultural organization.-Pasir:Unesco,1963 - (موجود در کتابخانه‌های الهیات- علوم- علوم تربیتی-)

(مرکزی)

سالنامه آماری کشور / مرکز آمار ایران. - تهران: مرکز آمار ایران، - ۱۳۵۰ (موجود در کتابخانه‌های

آن زمینه، و یا سرآمدان آن زمینه از دایره‌المعارفها و به خصوص دایره‌المعارفهایی که از نظر علمی و فنی با روش صحیحی تهیه شده‌اند، استفاده می‌شود. برای سنجش اعتبار اطلاعات هر مقاله دایره‌المعارف ضروری است به سابقه و تخصص تهیه‌کننده مقاله و نیز منابع مورد استفاده او توجه کرد. به دلیل گسترش علوم و تخصصی شدن رشته‌ها شاهد انتشار دایره‌المعارفهای تخصصی در رشته‌های مختلف هستیم.

به طور مثال:

Encyclopedia of Foods: a guide to healthy nutrition. San Diego: Academic Press, 2002

(موجود در کتابخانه مرکزی)

دایره‌المعارف علوم اسلامی / محمدجعفر جعفری لنگرودی. - تهران: گنج دانش، ۱۳۶۰ (موجود در کتابخانه‌های دانشکده ادبیات، اقتصاد، الهیات،

کتابخانه مرکزی)

۳- زندگینامه‌ها (سرگذشتنامه‌ها):

دربردارنده اطلاعات و سرگذشت انسانهای برجسته است. به طور معمول، در این منابع سیر تحول افکار، تخصص و دستاوردهای آنان، مشاغل و خدماتشان را می‌توان جستجو کرد. به طور مثال:

Who is who in Twentieth - Century World Poetry / Mark Willhardt . London; New York:

Routledge, 2002 (موجود در کتابخانه مرکزی)

۴- راهنماها:

فهرستهایی از نام و نشانی مؤسسه‌ها، مراکز، اشخاص و یا یک رشته از فعالیتهای خاص هستند که نیاز عموم را برای دسترسی به این منابع برآورده می‌سازند. به دلیل فعالیتهای پژوهشی و علمی و نیز گسترش مؤسسه‌های مختلف، تنوع راهنماها نیز روز به روز بیشتر می‌شود. به طور مثال:

Research Centers Directory / Gale Research Company.- Detroit : Gale Research co., 2000

(موجود در کتابخانه مرکزی)

مقاله‌نامه مدیریت / کاملیا احتشامی اکبری.-
تهران: سازمان مدیریت صنعتی، ۱۳۷۲.
(موجود در کتابخانه مرکزی)

در چند دهه اخیر، افزون بر شکل چاپی، انواع منابع
مرجع به شکل الکترونیکی نیز منتشر می‌شود که
دسترسی به انواع اطلاعات عمومی و تخصصی
روزآمد را سریعتر و آسانتر میسر می‌سازد.

منابع مرجع الکترونیکی موجود در اینترنت

در اینترنت سایتهای خاصی جهت دسترسی به
انواع منابع مرجع یادشده طراحی شده است. این
منابع در سایتهایی با نامهایی مانند موارد زیر ارائه
شده است:

reference desk, reference source, online
sources, electronic reference collection, electronic
reference shelf

و... مشاهده می‌شود.

برای پیدا کردن منابع مرجع در اینترنت راههای
مختلفی وجود دارد:

۱) از طریق موتورهای جستجو: به این ترتیب
که می‌توان نوع منبع را با موضوع مورد نظر خود
ترکیب کرد. به عنوان مثال، چنانچه به دنبال
واژه‌نامه‌ای در رشته شیمی هستید، کافی است دو
کلمه Dictionaries and chemistry را در صفحه
جستجوی یکی از موتورهای وارد کنید، خواهید دید که
فهرستی از سایتهایی که واژه‌نامه‌های رشته شیمی را
معرفی می‌کنند، بازیابی می‌شود.

۲) جستجو در راهنمای موتورهای جستجو:
اکثر موتورهای جستجو، راهنمایی آماده از انواع
اطلاعات از جمله منابع مرجع تهیه کرده‌اند که
دسترسی سلسله مراتبی به اطلاعات را برای افراد
فراهم می‌سازد. به عنوان مثال، کافی است در صفحه

دانشکده ادبیات، اقتصاد، الهیات، علوم تربیتی،
کتابخانه مرکزی، کشاورزی، کامپیوتر)
۷- منابع جغرافیایی:

این منابع پاسخگوی سئوالهای مربوط به حوزه‌های
مختلف مانند جغرافیای طبیعی، انسانی، اقتصادی،
سیاسی و غیره است و شامل انواع نقشه‌ها، اطلس‌ها
و فرهنگهای جغرافیایی می‌شود. به طور مثال:

Atlas of Exploration / Shona Grimby. London:
Fitzvoy Dearborn, 2001

(موجود در کتابخانه مرکزی)

اطلس ابرها: رده‌بندی و مشاهدات ابری / شفیع
جوادی.- تهران: مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی
ارشد، ۱۳۷۱ (موجود در کتابخانه مرکزی)

ب) منابع مرجع ردیف دوم یا منابع ارجاعی و راهنما:
این منابع راه دسترسی و پیدا کردن اطلاعات مورد
نیاز در سایر منابع را فراهم می‌سازند و نقش
هدایت‌کننده را به عهده دارند و شامل انواع زیر
هستند:

۱) کتابشناسی‌ها و فهرستها:

صورتی از نام و مشخصات منابع مختلفی است که
به روش خاصی تنظیم شده‌اند تا راه دسترسی سریع
و آسان به منابع دیگر را فراهم کند. این منابع ابزار
مهمی در کتابخانه‌ها برای جستجوی منابع منتشر
شده به شمار می‌آیند.

Books in Print.- New york: R.R Bowker co , 1948-

(موجود در کتابخانه مرکزی)

کتابشناسی اساطیر و ادیان / فرخنده حاجی‌زاده.-
تهران: آگرا، ۱۳۸۰. (موجود در کتابخانه مرکزی)

۲) مقاله‌نامه‌ها، نمایه‌نامه‌ها و چکیده‌نامه‌ها:

این منابع اطلاعات کتابشناختی مواد غیر کتابی از قبیل
مقاله‌ها، گزارشها، پایان‌نامه‌ها و پروانه‌های ثبت اختراعات
و... ارائه می‌کنند. این گونه منابع دسترسی به اطلاعات
تخصصی در حوزه‌های مختلف را آسان می‌کند.

Chemical Abstracts.- chemical Abstracts Services, 1907

(موجود در دانشکده علوم)

سایت کتابخانه مرکزی
دانشگاه فردوسی مشهد

c-library.um.ac.ir/web-electronic-reference.asp

در این سایت، صفحه‌ای با عنوان
Electronic Reference Sources وجود دارد که در آن

منابع مرجع با سه روش دسته‌بندی شده است:

۱. بر اساس نوع منبع (type): با انتخاب هر یک از
انواع منابع مرجع، سیاهه‌ای از منابع در آن نوع
خاص قابل دسترسی می‌باشد.

۲. بر اساس موضوع (subject): در هر زمینه
موضوعی (که دارای نظم الفبایی است) می‌توانید
منابع مرجع مفیدی را بازیابی کنید.

۳. از طریق سایر دروازه‌های اطلاعاتی (gateways):
راه دسترسی به انواع و اقسام منابع مرجع در

حوزه‌های مختلف را یکجا فراهم می‌آورد.

ویژگی خوب این سایتها، فراهم آوردن دسترسی به
انواع منابع مرجع رایگان در وب می‌باشد. برای کسب
اطلاعات بیشتر می‌توانید به مقاله "شناسایی
دروازه‌های اطلاعاتی منابع مرجع" در همین شماره
مراجعه نمایید.

موتور جستجوی گوگل گزینه directory را انتخاب،
سپس قسمت reference را در نظر گیرید و در آنجا به
انواع مراجع دسترس پیدا کنید.

۳) کتابخانه‌های دانشگاهها: در رابطه با دسترسی به
منابع مرجع کتابخانه‌های دانشگاههای مختلف جهان
مانند دروازه‌ای به روی منابع مرجع، انواع این منابع
را در سایت خود قرار داده‌اند و دسترسی سریع و
آسان به آنها را فراهم می‌کنند. در هنگام جستجو،
باید به این نکته توجه داشت که دسترسی به همه
منابع مرجع کتابخانه‌ها به طور رایگان میسر نیست
زیرا برخی از آنها مخصوص اعضاء هیأت علمی،
دانشجویان و کارکنان همان دانشگاه یا مرکز
می‌باشد. در زیر یک نمونه از سایتهایی که انواع
منابع مرجع را ارائه می‌دهد، معرفی می‌شود:

Electronic Reference Sources on the Web

1. Reference Sources (Gateways):	2. Reference Sources (By Subject):	3. Reference Sources (by Type):
Virtual Reference Library	Accounting	Abstracts & indexes
Lycorning College, Sweden	Advertising	Acronyms & Abbreviations
Electronic Reference Books	Agriculture	Almanacs, Factbooks
Yahoo Directory for Reference	Architecture	Ask an Expert Sources
Google Directory for Reference	Arts	Areas & maps
Librarians' Index to the Internet	Astronomy	Bibliographies
TUG Librarians Reference Collection	Biology	Biographies
University of Minnesota Libraries	Botany	Calculators
WU Librarians Reference Sources	Business	Calendars through the Ages
Stanford University Library Reference	Chemistry	Citation Styles
Fitzgerald Library reference	Computer Science	Cities & Countries
Canadian Universities Consortia	Dentistry	Currencies & Money
Library of Congress Virtual Reference Shelf	Economics	Dictionaries, lexicography
Princeton University Libraries	Education	Directions & guides
	Engineering	Associators & Organizations
	Geography	Encyclopedias
	Geological Sciences	Handbooks & manuals
	Genetics	Names
	History	News & weather
	Humanities	People
	Law	Patents
	Library and Information Science	Phone Books & Area (Zip) Codes
	Linguistics	Quotations
	Literature	Sensus
	Management	Statistics
	Mathematics	Time & Date
	Medicine	Weights, & measure conversion Data
	metallurgy	Yearbooks
	Patents and standards	Miscellaneous
	Pharmacology	
	Physics	
	Political Science	

Reference gateway

دروازه های اطلاعاتی کتابهای مرجع چه هستند؟

♦ زهره عباسی، کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی

واژه نامه ها، اصطلاحنامه ها، راهنماها، نقشه های جغرافیایی، آمار نامه ها و... را فراهم کرده است.

3) <http://door.library.uiuc.edu/rex/erefs>

این سایت، که مربوط به کتابخانه دانشگاه Illinois است، دسترسی به بسیاری از منابع مرجع در حوزه های موضوعی مختلف موجود در اینترنت و نیز سایت های علمی دیگر را فراهم کرده است.

4) www.lib.purdue.edu/eresources/readyreref/index.html

5) The University of North Carolina
www.lib.unc.edu/reference/quick

6) Search-22 (General Reference Resources)
www.search-22.com/reference.html

در این سایت، که به منزله یک موتور جستجو برای دسترسی به منابع مرجع محسوب می شود، افزون بر منابع مرجع دسترسی به بسیاری از دروازه های اطلاعاتی مربوط به منابع مرجع نیز فراهم شده است.

7) Information Gateway Washington University
www.lib.washington.edu/research/reftools.html

در این سایت، افزون بر منابع مرجع عمومی، دسترسی به منابع مرجع تخصصی نیز فراهم شده است.

همانطور که در مقاله "آشنایی با انواع منابع مرجع" در این شماره یادآور شد، در بسیاری از موتورهای جستجوی راهنما مانند google و yahoo

کتاب مرجع زیربنای فعالیتهای آموزشی و پژوهشی را تشکیل می دهد. در حال حاضر، با توجه به پیشرفتهای روزافزون فناوری، بسیاری از منابع مرجع از طریق اینترنت قابل دسترس است. در صورت نیاز، علاقمندان باید افزون بر منابع چاپی، از این نوع منابع نیز برای پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی خود استفاده کند. بنابراین، لازم است کتابداران و سایر استفاده کنندگان این منابع را در اینترنت شناسایی و در موقع مناسب از آن استفاده کنند.

در این مقاله، برخی از سایت هایی که به دسته بندی منابع مرجع اینترنتی پرداخته اند معرفی می شود:

1) Virtual Reference Desk (Public Libraries of British Columbia)

www.bcpl.gov.bc.ca/VRD

در این سایت، دسترسی به بسیاری از منابع مرجع اینترنتی امکان پذیر شده است. جستجو بر اساس کلیدواژه ها، موضوع و رده بندی دهنده دیویی میسر است. همچنین، سیاهه موضوعیها و شماره های رده بندی نیز قابل جستجو است. در جستجوی پیشرفته، امکان استفاده از عملگرهای جستجو (And, Or, Not) نیز وجود دارد. این سایت بسیاری از حوزه های موضوعی علوم پایه و علوم انسانی را پوشش می دهد.

2) Gateway Community College
www.gwc.maricopa.edu/biblio/reference/referencemain.html

این سایت، نیز دسترسی به بسیاری از منابع مرجع عمومی از قبیل سرنامها، دایره المعارفها،

استفاده از دروازه های منابع مرجع می تواند میزان آشنایی اعضای هیأت علمی و دانشجویان با انواع این منابع، محتوای آنها و چگونگی استفاده از آنها را افزایش دهد.

نیز در قسمت Directory و انتخاب گزینه reference بسیاری از منابع مرجع عمومی و تخصصی قابل دسترس هستند.

دروازه های اطلاعاتی کتابهای مرجع چه هستند؟
دروازه های اطلاعاتی کتابهای مرجع چه هستند؟
دروازه های اطلاعاتی کتابهای مرجع چه هستند؟

روز به روز بر تعداد و تنوع کتابهای مرجع افزوده می شود. در این وضعیت، برای آنکه نیازمندان منابع مرجع، به ویژه اعضای هیأت علمی و دانشجویان بتوانند منابع مرجع مورد نیاز خود را شناسایی و اطلاعات بیشتری درباره آنها کسب کنند، راهنماها و فهرستهای تهیه شده است. این راهنماها منابع مرجع را در موضوعهای مختلف دسته بندی و توصیف می کنند. از آنجائیکه در برخی رشته هایی که در دانشگاه ارائه می شود، درسی با نام "مرجع شناسی" و یا "روش تحقیق و مآخذ شناسی" وجود دارد و به معرفی منابع مرجع تخصصی آن رشته می پردازد، آشنایی با منابعی که در این زمینه منتشر می شود برای اعضای هیأت علمی و دانشجویان ضروری می باشد.

در این مقاله، فهرست مختصری از راهنماها ارائه می شود:

- انوار، پروین (استعلامی) / مآخذ شناسی و استفاده از کتابخانه. - [ویرایش ۴]. - [تهران]: زوار، ۱۳۷۵. (موجود در کتابخانه های ادبیات، اقتصاد، علوم تربیتی، کتابخانه مرکزی)
- حری، عباس / مراجع و بهره گیری از آنها. - تهران: مرکز اسناد فرهنگی آسیا، ۱۳۵۶. (موجود در

کتابخانه های ادبیات، الهیات، علوم تربیتی، کتابخانه مرکزی)

- دیانی، محمدحسین / اصول و خدمات مرجع در کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی. - مشهد: کتابخانه رایانه ای، ۱۳۸۲. (موجود در کتابخانه علوم تربیتی)

- دیانی، محمدحسین / مواد و خدمات مرجع: فشرده درسها: ویژه داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی. - مشهد: کتابخانه رایانه ای، ۱۳۷۸. (موجود در کتابخانه علوم تربیتی و کتابخانه مرکزی)

- ستوده، غلامرضا / مرجع شناسی و روش تحقیق در ادبیات فارسی. - ستوده: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها "سمت"، ۱۳۷۹. (موجود در کتابخانه های ادبیات، علوم تربیتی، کتابخانه مرکزی)

- شعبانی، احمد / مرجع شناسی اسلامی. - تهران: دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه های عمومی کشور، ۱۳۷۸. (موجود در کتابخانه های الهیات، علوم تربیتی، کتابخانه مرکزی)

- غلامرضایی، محمد / آشنایی با مراجع تحقیق در زمینه ادب فارسی و بحثهایی در زمینه کتابشناسی و روش تحقیق. - یزد: دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۶۸. (موجود در کتابخانه علوم تربیتی)

- غلامرضایی، محمد / روش تحقیق و شناخت مراجع ادبی. - تهران: جام، ۱۳۷۴. (موجود در کتابخانه علوم تربیتی)

- ماهیار، عباس / مرجع شناسی ۱. - [تهران]: دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۱. (موجود در کتابخانه علوم تربیتی)

- ماهیار، عباس / مرجع شناسی ادبی و روش تحقیق. - تهران: نشر قطره، ۱۳۷۵. (موجود در کتابخانه علوم تربیتی)

- محدثی، جواد / راهنمای پژوهش: کتابشناسی منابع، معجمها، دایره المعارفها و کتابهای راهنما. - قم: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۴. (موجود در کتابخانه های ادبیات، الهیات، علوم تربیتی)

کتابهای مرجع برخی کشورها را نیز شامل می شود و این از نکات مثبت این راهنما محسوب می شود.

2) Sheehy, Eugene P. Guide to Reference Books.- 10th ed.- Chicago: American Library Association, 1986.

3) Wynar, Bohdan S., ed. Reference Books in Paperback: an Annotated Guide. Littleton, Colo. Libraries unlimited, 1972.

در این راهنماها، بیش از ده هزار کتاب مرجع انگلیسی و غیر انگلیسی توصیف و ارزیابی شده است. آثاری از قبیل واژه نامه ها، دایره المعارفها،

- محمدی فر، محمدرضا / فرهنگ جامع مرجع شناسی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۶. (موجود در کتابخانه های ادبیات، الهیات، علوم تربیتی، کتابخانه مرکزی)

- مرادی، نورالله / مرجع شناسی: شناخت خدمات و کتابهای مرجع.- تهران: نشر فرهنگ معاصر، ۱۳۷۲. (موجود در کتابخانه های ادبیات، الهیات، اقتصاد، تربیت بدنی، کتابخانه مرکزی)

- مهرا، جعفر / مقدمه ای بر خدمات مرجع

SEARCH BROWSE SUBJECTS BESTSELLERS MAGAZINES CORPORATE ACCOUNTS E-BOOKS & ODS BARGAIN BOOKS USED BOOKS

SEARCH Books

Walford's Guide to Reference Material: Science and Technology (Walfords Guide to Reference Material, Edition 8, Part 1)
by A. J. Walford (Editor), Priscilla Schlicke (Editor), Marilyn Mullan (Editor), Library Association

1 used & new \$59.00

Have one to sell? \$

Availability: Usually ships within 1-2 business days

1 used & new from \$59.00

Edition: Hardcover

ADD SEARCH GO

Powered by Amazon

BOOK INFORMATION buying info

دستنامه ها، راهنماها، کتابشناسیها، نمایه ها، چکیده نامه ها، کتابهای شرح حال و منابع جغرافیایی را شامل می شود. در مورد هر منبع روش استفاده و ارزش آن را به طور مختصر شرح می دهد. دارای نمایه نام نویسنده، موضوع و عنوان به ترتیب الفبایی می باشد.

عمومی.- شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۶۷. (موجود در کتابخانه مرکزی و دانشکده علوم تربیتی)

- یوسفی، حسینعلی / آشنایی با روش تحقیق و مرجع شناسی: اصطلاحات تحقیق... - گناباد: نشر مرندیز، ۱۳۷۵. (موجود در کتابخانه های ادبیات، الهیات، اقتصاد، علوم تربیتی، کتابخانه مرکزی)

Walfords Guide to Reference Material / Albert John Walford.- 8th ed.- London: Library Association, 1999.
(به صورت چاپی موجود در کتابخانه مرکزی)

این راهنمای سه جلدی اثر آلبرت والفورد است که جلد اول منابع مرجع در زمینه علوم و تکنولوژی، جلد دوم آن در زمینه فلسفه، روانشناسی، مذهب، تاریخ و علوم اجتماعی و جلد سوم آن شامل کلیات، زبان و ادبیات می باشد. هر سه جلد آن بر اساس طبقه بندی دهدهی جهانی تنظیم شده است. اگر چه تأکید این اثر بر کتابهایی است که در انگلستان انتشار یافته است،

Reference Hours & Phone Numbers وجود

دارد که در آن نام هر کدام از کتابخانه‌ها، ساعت کار میز مرجع آن کتابخانه همراه با شماره تلفن آورده شده است.

در سایت کتابخانه کنگره آمریکا^۱ و در صفحه‌ای با عنوان Electronic Resources: for the reference desk تعدادی از سایتهای مفید که منابع مرجع آنها به صورت الکترونیکی قابل دسترس می‌باشند، معرفی شده است. با انتخاب هر کدام از آنها می‌توان به کتابخانه مربوطه متصل شد و از منابع آنها استفاده کرد، یا با کتابدار مرجع آن ارتباط برقرار کرد.

غیر از کتابخانه‌ها، که چنین صفحاتی برای کمک به استفاده‌کنندگان از منابع خود در نظر گرفته است، در محیط اینترنت سایتهایی به طور مستقل طراحی شده است، که ضمن معرفی منابع و اطلاعات فراوان، امکان جستجو و اتصال به سایتهای بسیار مفید را ایجاد می‌کند. Refdesk.com^۲ یکی از بهترین سایتهای در این رابطه است.

یک نمونه دیگر از میز الکترونیکی، میز مرجع مجازی است، که در کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد تشکیل شده است. در صفحه وب سایت کتابخانه مرکزی دانشگاه^۳ در پایان صفحه با انتخاب reference desk صفحه‌ای برای ارسال پیام باز می‌شود. با انتخاب نشانی info@ferdowsi.um.ac.ir می‌توان با مطرح کردن سؤالهای خود با کتابدار مرجع ارتباط برقرار کرد. در این سایت با انتخاب گزینه E-Reference Sources می‌توان به منابع مرجع الکترونیکی آن نیز دسترسی پیدا کرد.

میز مرجع الکترونیکی؛

شکل دیگری از تعامل مراجعه‌کننده

با کتابدار مرجع

♦ فاطمه هراچیان، کارشناس کتابخانه مرکزی

همواره تعداد قابل توجهی از مراجعه‌کنندگان به منظور استفاده از منابع مرجع به کتابخانه مراجعه می‌کنند. در این میان کتابدار مرجع نقش مهمی در کمک به این دسته از افراد برای استفاده از منابع و یافتن پاسخ سؤالهای خود دارد. در مورد کسانی که فرصت مراجعه به کتابخانه را ندارند، ولی تمایل دارند از طریق اینترنت و به شکل الکترونیکی از منابع مرجع کتابخانه‌ها استفاده کنند و یا سؤال خود را از راه دور بپرسند، نیز امکاناتی مانند "میز مرجع الکترونیکی یا مجازی" فراهم شده است. برای دسترسی به این امکانات، کافی است در موتورهای جستجو با تایپ کلید واژه‌هایی به شکل زیر از راه دور با کتابدار مرجع و یا منابع مرجع ارتباط برقرار کنند:

Reference Librarian یا Virtual reference desk

در سایت بعضی از کتابخانه‌ها به شکلهای مختلف امکان تماس با کتابدار مرجع در نظر گرفته شده است. برای مثال، در سایت Duke University Libraries^۴ می‌توان شماره تلفن، برای تماس تلفنی با کتابخانه را بدست آورد. در ضمن، کتابدار مربوطه پیامهای الکترونیکی دریافت شده را هر ۲ ساعت یکبار کنترل و به سؤالهای رسیده پاسخ می‌دهد. در میز مرجع (Reference desk) دانشگاه شفیلد^۵، سیاهه منابع مرجع نیز مشاهده می‌شود، که با انتخاب گزینه Email the library نیز می‌توان با کتابدار ارتباط برقرار کرد.

از طریق سایت دانشگاه Ohio University^۶ نیز

با انتخاب گزینه ask a librarian، امکان طرح سؤال بوجود آمده است. در سایت University of Rhode Island^۷ و در صفحه‌ای که مربوط به منابع مرجع کتابخانه‌های این دانشگاه می‌باشد جدولی با عنوان

- 1) <http://www.lib.duke.edu/referencch>
- 2) www.shef.ac.uk/library/useful/useful.html
- 3) <http://www.library.ohiou.edu>
- 4) <http://www.uri.edu/library/reference/reference.html>
- 5) <http://www.loc.gov/rr/elecdesk.html>
- 6) www.refdesk.com
- 7) <http://c-library.um.ac.ir>

معیارهای ارزیابی منابع مرجع در اینترنت

♦ لادن قزلی، کارشناس کتابخانه مرکزی

این سایت، همانند مورد قبلی، به مهمترین معیارها در زمینه ارزیابی منابع مرجع اشاره کرده است. این معیارها در هشت گروه دسته بندی می شود. مهمترین مواردی که در این دو سایت به آنها پرداخته شده است و در ارزیابی منابع مرجع اهمیت دارند عبارتند از:

- مشخص بودن هدف از تدوین منبع مرجع،
 - پوشش موضوعی، یعنی میزان جامعیت منبع
 - روزآمدی مطالب،
 - اعتبار و صحت مطالب،
 - اعتبار نویسنده، ناشر و سایر پدید آورندگان
 - نظم ارائه شده در ارائه مطالب و
 - چگونگی بازیابی اطلاعات در منبع
- مرجع از جمله وجود انواع نمایه ها در پایان آن.

1) Virtual Reference Desk (Public Libraries of British Columbia)

www.bcp.gov.bc.ca/URD/basic_show.php

با توجه به امکانات زیادی که فناوری نوین بوجود آورده است، حجم زیادی از منابع مرجع و پایگاههای اطلاعاتی رایگان از طریق وب قابل دسترس هستند، ولی آیا همه آنها منابع معتبر و مفیدی می باشند؟ منابع مرجع نیز همچون دیگر منابع اطلاعاتی، باید مورد ارزیابی قرار گیرند تا از این طریق بتوان منبعی را متناسب با نیاز انتخاب کرد. به بیان دیگر، افرادی چون پژوهشگران، اعضای هیأت علمی و دانشجویان باید به صورت انتقادی با این نوع منابع برخورد کنند. در این زمینه، سایتهایی در اینترنت وجود دارند که به ارزیابی منابع مرجع می پردازند. از آنجا که منابع مرجع، انواع گوناگونی دارند و در ارزیابی هر کدام باید به نکات خاصی توجه داشت، در این مقاله به معیارهای کلی ارزیابی منابع مرجع اشاره می شود. برخی از سایتهای مربوط به ارزیابی منابع مرجع عبارتند از:

1) www.library.uesb.edu/research.html

در این سایت، با انتخاب گزینه research عبارت online reference sources پدیدار می شود و سپس با برگزیدن عبارت های evaluating و evaluating of resources sources of information صفحه ای در مقابل ما ظاهر می شود که به معرفی مهمترین معیارها در ارزیابی منابع مرجع می پردازد.

در قسمتی از این سایت به معرفی سایتهای دیگری پرداخته می شود که با مراجعه به آنها می توان به سابقه موضوعی مطلب مورد مطالعه خود پی برد و اطلاعات دیگری نیز در همین موضوع بدست آورد.

2) <http://phoenix.liunet.edu/~hildreth/refsources>

آشنایی با یکی از منابع

مرجع انگلیسی جدید

پیرامون کشورمان

The Splendour of Iran

♦ محمود صدیقی، کارشناس کتابخانه مرکزی

انتشار کتاب "شکوه ایران" به زبان انگلیسی نتیجه تلاش شش ساله (۲۰۰۱-۱۹۹۵) پیش از پنجاه نویسنده متخصص ایرانی و تنسی چند از ایران‌شناسان خارجی است. ناشر انگلیسی کتاب "بوث کلیبورن"^۲، انگیزه تهیه و نشر چنین اثری را شرکت در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران (۱۹۹۵) و در نتیجه علاقمند شدن به معرفی هنر ایران می‌داند. گردآورنده و سروراستار این مجموعه دکتر نصرالله پورجوادی^۳ است. عکسهای جاسم غضبان‌پور نیز زینت‌بخش آن می‌باشد.

حدود ۸۰ درصد کتاب را تصاویر زیبای آن تشکیل می‌دهد و اکثر مقاله‌ها نیز در داخل ایران تهیه و به انگلیسی ترجمه شده و سپس برای ویراستاری نهایی به انگلیس ارسال گردیده است. طراحی و ویراستاری نهایی در انگلیس و چاپ کتاب در هنگ

From November 22, 2000, the Kunsthistorisches Museum will present 180 masterpieces spanning seven thousand years of Iranian art from the collections of the Iranian National Museum in Teheran. It will be the first time since the Iranian Revolution of 1979 that these treasures can be admired abroad. Some of the exhibits on show in Vienna have never been presented to the public before. The exhibition will cover a wide period and include clay figures from the 7th millennium BC as well as early Islamic painted ceramic vessels from the 10th century AD.

کنگ صورت گرفته است. به این ترتیب، سه گروه عمده نقش اساسی را در تألیف این مجموعه داشته‌اند. به نظر نویسندگان آن تا به حال کتابی که جامعیت "شکوه ایران" را داشته باشد منتشر نشده است. در این مجموعه دوران قبل و بعد از اسلام از نظر هنری مورد بحث قرار می‌گیرد و همچنین تا حدودی به زمان معاصر هم می‌پردازد.

مجموعه "شکوه ایران" در سه جلد تدوین شده است و به سه بخش عمده زیر تقسیم می‌شود:

جلد اول: شامل هنر ایران پیش از تاریخ، عصر نوسنگی، سفالگری و همچنین میراث ایلام به

لحاظ هنر معماری می‌باشد و در بخش بعدی هم هنر هخامنشی، سلوکی، پارتی و ساسانی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جلد دوم: دوران اسلامی که در آن معماری بومی، شهرسازی، عناصر معماری شهری بحث می‌شود و مقاله‌هایی در خصوص کاروانسراها، آب انبارها، مساجد، مدرسه‌ها، مناره‌ها و کاخها آورده شده است.

جلد سوم: هنر دوران اسلام از نظر هنرهای تجسمی، تزئینی و نیز آداب و رسوم مردم ایران را در بر می‌گیرد.

هر جلد دارای نمایه مستقل، واژه‌نامه (Glassory) و نیز شامل منابع و مأخذ عکسها و تصاویر مورد استفاده تحت عنوان (Photographic Credits) می‌باشد و همچنین هر جلد منابعی را جهت مطالعه بیشتر تحت عنوان (Further Readings) بیان می‌کند. در بخش نمایه، موضوعهای خاص و فرعی وابسته به آنها ظاهر شده‌اند. در این مجموعه تصویرها و عکسهای متناسب با مطالب مقاله‌ها آورده شده‌اند. اما، جای برخی از مکانها از جمله با شکوه‌ترین بنای دوران اسلامی یعنی حرم امام رضا

(ع) در این کتاب

IRANIAN MUSEUM

خالی است

FRANCIS BACON AND THE TRADITION OF ART

(غضبان‌پور،

Exhibition Calendar

۱۳۸۰) و افزون

Exhibition Review

بر آن برخی

مقاله‌ها فاقد

تصویرهای

اساسی مربوطه می‌باشند (پرهام، ۱۳۸۰).^۴ ترجمه فارسی کتاب از سوی نویسندگان آن وعده داده شده است.^۵ در حال حاضر، قیمت نسخه انگلیسی این مجموعه ۱۹۰ هزار تومان است. این اثر، که توسط کتابخانه مرکزی تهیه و خریداری شده آماده استفاده می‌باشد.

2) Clibborn-Edward Booth

۳) استاد دانشگاه تهران در رشته منطق و فلسفه اسلامی و رئیس مرکز نشر دانشگاهی.

۴) گفتگو با جاسم غضبان‌پور "کتاب هفته، ۵ آبان ۱۳۸۰.

۵) سپهرس پرهام "تاکنده‌های تصویرپردازی" کتاب هفته، ۲ آذر ۱۳۸۰.

۶) گفتگو با دکتر نصرالله پورجوادی، شکوه ایران به روایت واژه‌ها و تصاویر" کتاب هفته، ۵ آبان ۱۳۸۰.